

Emlékeim esküvőkről, lakodalmakról

Távol állt tőlem írni az ismerkedésről, eljegyzésről, esküvőről, lakodalomról, mégis elhatároztam magam, hogy lejegyzem gondolataimat a témáról. Szüleim keveset beszéltek arról, hogyan jutottak el a házasságig. Gyermekkoruktól ismerték egymást, egy utcában laktak, apám húga édesanyám barátnője és iskolatársa volt. Nekik, kettejüknek akkor azonban még más volt a baráti körük. Édesanyámnak már nem éltek a szülei, mikor a szövetkezetben kezdett dolgozni, ahol apám csoportvezető volt. Ekkor figyeltek fel egymásra. Miután összeházasodtak, jóban-rosszban összetartottak édesapám haláláig – sajnos korán halt meg.

Édesanyám sok régi történetet mesélt nekem, de esküvőkről, lakodalmakról keveset beszélt. Azért tudom, hogy anyai nagyanyám, Kollár Mária, nagyapámtól, Bödők Páltól nem jegygyűrűt kapott, hanem jegykendőt. 1904. április 4-én, egy hétfői napon házasodtak össze. Akkoriban a vőlegény menyasszonyának jegykendőt adott. Ezt a kendőt nem hordták, csak nagyon ritka alkalomkor. A sifonérban (a fehérneműk, ágyneműk tárolására használatos fiókos szekrényben) őrizték. Nagyanyám nagyapámtól feketével szegélyezett, sötét selyemkendőt kapott jegyajándékba. Kívánsága szerint ebben temették el. Az ünneplőruha színe fekete volt, a menyasszonyok ruhája sötét vagy zöld színű volt. Azért már akkoriban is öltöztek falunkban is polgáriasan, voltak fehér ruhás menyasszonyok, vagy legalább fátyol, mirtuszkoszorú volt a fejükön. Mivel a fehér ruhát semmilyen más alkalommal nem tudták viselni, ezért csak a gazdagabbak engedhették meg maguknak. Ezeket a ruhákat később befestették sötétebb színűre, de egy

ideig még párszor kölcsönadták. Nagynéném, Bödők Mária 1941-ben ment férjhez Mészáros Kálmánhoz, ruháját több alkalommal kölcsönözte, majd sötétzöldre festette és átszabta. Ezt a ruháját még én is láttam, idős koráig hordta. Végül szétszedte a már átalakított, befestett menyasszonyi ruhát és díszpárna-huzatot varrt belőle. Azt a díszpárnát mi örököltük, és a 2000-es évek elején cseréltük csak le a huzatot róla. A párna eleje, a virágmintás gobelin maradt. A képen: Bödők Mariska (1905–1977) esküvője, 1941-ben. A vőlegény Mészáros

Kálmán. Esküvői menet az Árokháton, a kaszárnyában levő községi hivatalba. Vőfély Bödők Géza, első koszorúslány Papp Hermina.

Édesanyám menyasszonyi kosztümje is sokáig megvolt. Édesapám vőlegény-öltönye át lett női nadrágkosztümnek szabva. Rövid ideig nővérem hordta, de aztán én. Még mindig megvan a nadrág, a zakó, sőt a mellény is, mert a mellényt is hordtam.

A menyasszonyok csokrot kaptak vőlegényüktől, természetesen kerti virágokból állították össze rokon leányok, asszonyok. Ha leányanya ment férjhez, sem fátylat, sem mirtuszkoszorút nem viselhetett, sem virágcsokra nem lehetett. Úgy mondták: csokornak ott van a gyermeke, a mirtusz pedig a tisztaság, szeretet és megértés jelképe, a Boldogságos Szűz Mária virága (katolikusoknál). A menyasszonyi ruha nem lehetett kihívó, zárt volt a nyakánál, takarta a vállat.

Apai nagyanyám, Bödök Ilona már jegygyűrűt kapott nagyapámtól, Nagy Elektől, de neki magának nem volt gyűrűje. Ezt a gyűrűt apám, mint legidősebb gyermek adta tovább anyámnak. Gyűrűje apámnak sem volt. Apai nagyszüleim házasságkötése (1917-ben) különlegesnek számított. Szigorú törvény szabta meg, hogy a jegyespárt három vasárnapon keresztül az istentiszteleten vagy a misén ki kellett hirdetni a templomban. A kihirdetés (banna) annak a közzététele volt, hogy bizonyos személyek házasságra készülnek lépni. Célja a

törvényellenes vagy érvénytelen házasságok megakadályozása volt. Három héten át bárki szólhatott a házasságkötés ellen. A jegyespár pedig lelki oktatásban részesült, felkészítették őket a házasságra. Nagyanyámat, egy nagygazda árváját, akinek anyja is tehetős volt, nagygazdának szánták, nem nagyapámnak, hiszen ő csak kiskgazda és bognár volt. Nagyanyám sok évig ellenállt, mígnem 26 éves korára rendkívüli lépésre szánta el magát nagyapámmal. Benne voltak a korban, nagyapám már 29 éves volt, az ábrándozás helyett a tettek mezejére kellett lépniük. 1917 karácsony második ünnepén, istentisztelet után nagyanyám nem haza, az anyjához ment, hanem nagyapámmal tartott az ő házukba. Ott is maradt. Így dédanyámnak már bele kellett egyezni a házasságba. Még aznap felmentést kértek a kihirdetési köteleesség alól, meg is kapták. Így ők diszpenzációval (felmentéssel) esküdtek harmadnapon, december 28-án, pénteken. Apám, Nagy Imre elsőszülöttként jött a világra, 1919-ben, ez bizonyítja, hogy nem

korai gyermekáldás miatt kellett olyan hirtelen összeházasodniuk. *A képen nagyapám húga, Nagy Eszter (1897-1969) és Hegedűs István esküvőjükön, 1920 előtt.*

Szüleim, Nagy Imre és Bödők Terézia 1956. március 24-én, szombati napon esküdtek. Nővérem pedig már novemberben megszületett, a falu nagy megrökönyödésére. Otthonszülés volt, mindhárman otthon születtünk Décsiné Etel néni szülésznő és Snoha Štefan doktor úr segédletével. Még az orvost, Snoha doktor urat is sokan megkérdezték, hogy tényleg koraszülött-e a kisleány vagy „előre lett”. A doktor úr mindenkinek elmondta, hogy a csecsemő nem egészen 7 hónapra született, sajnos még nincs teljesen

kifejlődve. Viszont ő, az orvos úgy ítélte meg, hogy koraszülött létére nagyon életrevaló, szülei, anyja gondoskodása kedvezőbb lesz, mintha kórházban inkubátorba tennék. Azért a biztonság kedvéért szüleim másnap elhívták Mikes tiszteletes urat, hogy otthon keresztelje meg a kis Hajnalkát. Az otthoni keresztelő újabb fejtörést okozott a faluban. Aztán lenyugodtak a kedélyek.

A háború utáni években, az 1940-es és 1950-es években még nagy volt a szegénység. Ezekben az időkben megint sokan nem fehér menyasszonyi ruhában esküdtek, hanem kosztümben. Édesanyámnak is kosztümje volt, kis fátyollal, kesztyűvel kiegészítve, édesapámnak az öltönyén kitűző ékeskedett, kezén fehér kesztyű, ahogy kell. A menyasszonyi csokor azonban 1956 márciusában nagy gondot okozott. Apám sehol a környéken nem tudott élő virágot venni. Így édesanyámnak szép, selyemből és bársonyból készült a menyasszonyi csokra. A vőlegény kitűzőket is készítettett, sőt kis fátyolos koszorú is készült a menyasszonynak.

A képen szüleim, Bödők Terézia és Nagy Imre, 1956-ban.

Kelengyéje (stafírunghja) minden leánynak volt. Még a szegényebbjének is. Ezt már születésük után kezdték gyűjteni a gondos anyák. Még nekem is volt, noha sejtettük, hogy soha nem

megyek férjhez. Mikor beköltöztem a lakásomba, hálás szívvel gondoltam édesanyámra. Voltak paplanjaim, párnáim, ágyneműim, törülközőim, konyharuháim, abroszaim, sőt, alsóneműim, mert azok is részei a stafírunghnak, voltak főzőedényeim, ebédszervizem, poharaim, evőeszközeim. Fel sem tudom sorolni, mi mindent gyűjtött nekem össze édesanyám a hosszú évek során. Persze voltak szegényebb és gazdagabb kelengyék. Ahogy nászajándékok is, de mindegyik az ifjú pár háztartását gazdagította. Emlékszem a már

említett nagynéném több mint 30 éves mázas, virágokkal díszített vizeskannájára. Unokanővérétől, Kustyánné Kollár Etel nénitől kapta nászajándékul 1941-ben. Nagy becsben tartotta.

Az udvarlásnak is megvolt a menetrendje. A legények a leányos házhoz kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap jártak. Módja volt az udvarló fogadásának, vagy ha nem szívesen fogadták, akkor jelekkel azt is tudomására hozták a kérőnek.

Életemben három, számomra nevezetes esküvőn és az utána következő lakodalomban vettem részt még gyermekként. Mindhárom a falunkban tartották, unokatestvéreim házasodtak. A rokonok, ismerősök szép értesítőt kaptak az esküvő időpontjáról és helyszínéről. Falunkban ezekben az időkben már többnyire szombaton tartották az esküvőt és utána a lakodalmat. Régebben más napokon is gyakrabban kötöttek házasságot, pénteken csak kivételesen, mint apai nagyszüleim. Akiket a lakodalomba is meghívtak, azokat erről az értesítő melletti kis kártyán tudatták. A postásnak sok dolga akadt az értesítők kihordásával, aztán meg a gratulációk kézbesítésével. A közeli rokonokat a menyasszony és a vőlegény személyesen is meghívta. A meghívást semmilyen okból nem illett visszautasítani.

A képen: Bödő Gízike és Sloboda László esküvői menete, Alsó utca, 1968. Vőfély Bödő Géza, koszorús leányok: Décsi Klárka, Sloboda Mari, Domonkos Edit, Bödő Lenke, és a többi unokahúg.

Nekem a legemlékezetesebb esküvő a három közül az első volt, Bödő Gízike és Sloboda László esküvője és lakodalma. 9 éves voltam. A lakodalmat a menyasszony szüleinek a házában tartották az utcánkban, az Alsó utcában. Így a készülődés is a szemünk előtt zajlott. Nagy volt a sürgés-forgás. Már egy héttel az esemény előtt a rokonok, meghívottak hordták össze a sütés-főzéshez a hozzávalókat:

rántani való csibéket, tyúkokat, kakasokat (ezekből van a legfinomabb leves), lisztet, tojást, cukrot, fűszereket stb., de tálakat, tányérokat, poharakat, evőeszközöket is. Nem is tudom felsorolni. Nekikezdték a levestészta, tarhonya, aprósütemények készítésének, aztán a sütemények, torták sütésére is sor került. Az utolsó napon már katlanokban főztek. Biztosan disznót is vágtak, lehet, még más nagyobb jószágot is. Végül felállították az udvarban a sátrakat. Egy kisebb alatt főztek, a nagyot pedig a vendégeknek állították. A nagy napon szépen felöltöztünk, mindegyikünk új ruhát kapott. Nővéremnek fehér, nekem világoskék, húgomnak pedig pasztellrózsaszín ruhája volt. Mentünk rokonunk, a menyasszony házába. Majd a vőlegény és az ő rokonai is megjelentek. Kikérték a menyasszonyt. Kisebb vendéglátás után sorba rendezték a násznépet. Elől a menyasszony ment a vőfélyel – csallóköziesen mondva, vőfényel –, Bödő Gézával, ő a menyasszony öccse volt. Utánuk a vőlegény és az első koszorúsleány, Décsi Klárka, a menyasszony unokanővére haladt. A második koszorúsleány a vőlegény húga, Sloboda Marika volt, majd a menyasszony húga, Bödő Lenke következett. Hosszú sorban, párba állítva, kor szerint ment fehér ruhában a sok koszorúsleány. Nővéremet 12 évesen közéjük állították, kor szerint a sor vége felé. Akinek volt udvarlója, azzal ment, akinek nem volt, rendeltek mellé hozzáillő fiatalembert. Sok lakodalomban szövődtek új barátságok, szerelmek. Jó alkalom volt az ismerkedésre. Mi, a húgossal szüleinkkel mentünk. A menetet az örömszülők – a menyasszony és a vőlegény szülei – zárták le. Az utcai hangszóróból szóló zenére

vonultunk végig a község házára. Az emberek kiálltak az utcára, útkereszteződéseknél gyülekeztek a „leselkedők”, néhányan csatlakoztak hozzánk. A polgári esküvő után mentünk a templomba. A templomi szertartás végeztével visszatértünk a lakodalom helyszínére. Ekkor már az élen a vőlegény, az ifjú férj vezette a menyasszonyt, a feleségét.

Mikor elhelyezkedtünk a sátor alá – a kisgyerekeknek külön terítettek –, üdvözölték a lakodalmas népet, ittak az ifjú pár egészségére, kezdték feltálatni a vacsorát. Hordták a gőzölgő húsleveseket, kirántott húsokat, mi szem-szájnak ingere. Az italok már az asztalon voltak. A régi lakodalmak csaknem elmaradhatatlan sült tésztaféléje volt a csicsói, borssal gyúrt kulcsos kalács. Nem emlékszem, hogy kínáltak ott olyan kalácsot, pedig jó borkorcsolya. Éjfél után töltött káposztát (takartot) vagy székelykáposztát, vagy mindkettőt szoktak felszolgálni. Volt tányértörés, menyasszonytánc, ellopták a menyasszony cipőjét, és azt ki kellett váltani. Éjfél után a menyasszony átöltözött menyecskeruhába. Zenekar szolgáltatta a talpalávalót, kíséretet a nótázáshoz. Nagymegyerről hívták el Kovács Béla-Bazsó családját. Még a kisgyerekek is zenéltek. Mi, gyerekek is táncoltunk, kicsit távolabb a felnőttektől, hogy ne legyünk láb alatt. A ház előtt az utcán tátogatóknak hatalmas tálcákon süteményt, kirántott húst, sülhúsokat, kis pálinkát, boroskát vittek ki.

Aztán éjfél után mi, gyerekek, hazamentünk. Az utcában lakók egyedül is hazamentek, a távolabbiakat hazavitték, a nem falubelieket pedig a házban vagy a szomszédoknál fektették le. A felnőttek reggelig mulattak.

Az asszonyok még másnap sem pihenhettek. Mosogattak, rakodtak, vitték vissza a kölcsönkapott edényeket, csomagokat állítottak össze az ételekből, italokból, ezeket is széthordták, nemcsak a meghívott vendégeknek, de a távolabbi ismerősöknek is. Mielőtt szétszedték a sátrakat és visszavitték

tulajdonosoknak az asztalokat, székeket, még egybeterelték a rokon és utcabeli, szomszédos utcabeli gyerekeket és megebédeltettek bennünket. Mi, gyerekek főképp a sok maradék süteménynek, tortának örültünk. Válogathattunk, kedvünkre!

A menyasszonyi csipkeruhát később szétbontották. Derékban szabott volt, a szoknyarész három széles fodorból állt. Ezt a négy részt négy unokahúg kapta. A felső részét nővérem kapta, bolerót varrtak neki belőle. Ezt a bolerót ünnepi alkalmakkor még sokáig viselte. Lehet, hogy a mai napig is őrzi.

A képen: a vőfély, Nagy Árpád, a menyasszony bátyja, az első koszorúslány, Nagy Hajnalka, a menyasszony unokanővére, Nagy Katalin a menyasszony, Décsi Zoltán a vőlegény.

Ez a boleró díszítette nővérem hosszú, bordó ruháját, amelyet 1977-ben apai unokanővérünk, Nagy Katalin és vőlegénye, Décsi Zoltán esküvőjén viselt. Első koszorúslány volt Nagy Árpád vőfély, az ifjú ara bátyja mellett. Áрпи tényleges katonaidejét töltötte, szabadságra engedték el húga esküvőjére. Én csak a lakodalmi vacsorán vettem részt

nagybátyánk, az örömapa házában, oda csak a szűkebb rokonságot hívták meg. Ott készültek édesapámról élete utolsó fényképei. A mai napig hálás vagyok értük Csémi Csabának, ő örököltette meg a vendégeket. A vacsora rendhagyóan kezdődött, az ifjú pár és az első koszorúslány, valamint a vőfély nélkül. Ők ugyanis, ahogy szokás volt, az esküvő után elmentek Komáromba, műtermi fotókat készíttetni. Sokáig elmaradtak, így nélkülük kezdtünk vacsorázni.

Szüleim pár nap elteltével fényképezkedtek csak le, elvitték magukkal édesanyám kis unokahúgát, Bödök Erikát. Neki ez volt élete első igazi, beállított, műteremben készült fényképe. Nekem az a lakodalom volt a legemlékezetesebb, melyben először voltam, neki pedig a szüleimé volt, pedig akkor még az ötödik életévét sem töltötte be. A zenét apám öccseinek, Nagy Károlynak és Istvánnak a bandája szolgáltatta. Erika beintett nekik: Pista, húzd! Pista bátyám és felesége, Petőcz Erzsébet tanító néni nagyon szerették Erikát. Pár hónapjára szüleim után ők is összeházasodtak, az ő lakodalmukban is ott volt Erika. *A képen Bödök Erika van 1956-ban. A másik képen Nagy István. „Pista, húzd!” Az oldal alján a képen: Nemesócsa. Kikérik a menyasszonyt a vőfély és a násznagyok. Beke Zsuzsa, Ádám Mariska leányának és Keszegh Imrének (Tany) az esküvője.*

Visszatérek életem első három esküvőjéhez. A második Bödök Lenke és Fehérvári Zoltáné volt, a harmadik Bödök Gézáé és Nagy Judité. Géza esküvője annyiban különbözött nővéreiétől, hogy itt mi voltunk a vőlegény rokonai. Náluk gyülekeztünk, kisebbfajta lakoma után menetbe rendeződtünk, így mentünk kikérni a menyasszonyt. Erről ő így ír:

„A mi esküvőnk 1974. március 2-án volt Csicsón. Csak polgári esküvőnk volt, mivel az én állásom kockán forgott volna, ha templomban is megesküszünk. Lenkééké egy évvel hamarabb volt, 1973-ban, szintén márciusban. Így minket Kósa Gyula HNB elnök és Kovácsné Fábik Erzsébet anyakönyvvezető esküdtetett. A vőfélyem Géza unokabátyja, Décsi Zoltán volt, ő kért ki. Már nem nagyon emlékszem, hogyan, de a legegyszerűbb módon. Az én tanúm húgom férje, Fehérvári Sándor, a Gézáé Fehérvári Zoltán volt. Aztán a Slobodáék házában, a Felső utcában volt a

lakodalom reggelig. Veszprémi János nemesócsai muzsikás bandája zenélt. Reggelre csak páran maradtak, akik összerakták az ágyunkat, mert mi aztán ott laktunk két évig. Még az édesanyád is segített kitakarítani a

hálószobát, aztán mindenki elvonult. Géza már mámoros állapotban aludt, míg nekem sikerült kifésülnöm a tupírozott kontyomat. Aztán tudtam csak elaludni. Az ébredés már szebb volt.” A rakodáskor mondta Géza édesanyámnak, az ő nagynénjének: „Tercsi (nagybátyám, Géza apja hívta így legfiatalabb húgát, anyámat), olyan boldog vagyok, hogy ma tegezlek. Holnaptól megint magázni foglak.” Géza nemcsak nagynénjét, vagyis anyámat tegezte le, de csak ekkor, a lakodalmán, hanem kisgyermekként más felnőtt utcabelijét, így apámat is. Hiába mondták neki, hogy nem szabad Imre bácsit tegeznie, hisz ő már felnőtt. Géza erre azt válaszolta, hogy Imre csak legény, nem ember, mert nincs felesége. Majd ha megnősül, magázza. Géza az 1950-es évek elején kisgyerekként

még megélte, hogy a paraszti világban csak a házasembert vették emberszámba. Ezt sokszor emlegették nekem. Hatéves volt, mikor anyám – Géza nagynénje – és apám összeházasodtak, utána Géza figyelmeztetés nélkül magázni és bácsizni kezdte apámat!

Nővérem, Nagy Hajnalka Budapesten ment férjhez 1988. szeptember 17-én a szüli olimpia nyitónapján. A polgári esküvő a kispesti városházán volt, a templomi istentisztelet pedig szintén Kispesten, a templomtéri református templomban. Az egyházi esküvő előtt, a bejelentkezés után egy alkalommal a lelkész elbeszélgetett nővéremmel és vőlegényével a házasság jelentőségéről. Kaptak könyvet is: *Ablonczy Dániel – Adorján József – Gyökössy Endre: Nem jó az embernek egyedül /1Mózes 2, 18/*. Az ünnepi ebéd egy közeli étteremben volt. Az esküvőn és az ebéden csak a szűk család vett részt. Édesapám már 10 éve nem élt, de édesanyám igyekezett megadni a hozzá illő módját az eseménynek. Nővérem lábszárközépig érő fehérselyem ruhát viselt, ehhez kesztyűt szomszédasszonyunk, Nagy Lászlóné Földes Zsófia néni kötött. A menyasszony hosszú hajába fehér, kis virágokkal díszített szalagot fontak. A virágból húngunk kontyába is jutott. A piros rózsacsokrot a vőlegény, Kovács Lajos adta. Otthon fehér maslis rozsmaringkitűzőket készítettünk, ezeket az esküvő előtt gombostűvel tűzködtük a jelenlevők ruhájára. Édesanyám és nővérem Bödők Károlyné Koczás Irén néni vezetésével napokig süteményeket és tortákat sütött. Irén néni szakács volt az iskolában, és kiválóan sütött is. 17-e előtt, pénteken üveg bor kíséretében a rokonoknak és jó ismerősöknek házhoz vitték – még frissen – a süteményeket és tortákat. Pestre is vittünk mindenből. Bár csak a szűk család vett részt az esküvőn, az ifjú házások mégis kaptak nászajándékot a rokonok tágabb körétől is.

Az általam leírt esküvőkön a vőfélyek csak menyasszonykísérő feladatot láttak el.

Nagy Amália, 2018. május 14.

Dénes és Irén története

1977. május 21-én, szombaton kiálltunk édesapámmal az ajtónk elé, hogy „meglessük” Fél Dénes és Szép Irén esküvői menetét. Apánk nem szokott volt nászmenetet nézegetni, de itt a vőlegényt jól ismerte, mert Dénes a szövetkezetben az ő csoportjában dolgozott. Irént mi is ismertük, hiszen az utcánkban lakott, és iskolatársak voltunk. Dénes a falu másik végében lakott szüleivel, őt nem ismertük, ámbár hallottunk róla. Édesapánk minden este megtervezte, hogy másnap kinek milyen munkát adjon. Dénes fiatal fiúként nála kezdett dolgozni, így rá nagyobb gondja volt, sokszor emlegette. Az esküvőjük utáni évben, 1978-ban pedig amikor egyszer meglátta az ifjú párt első gyermeküket, az ifjú Dénest babakocsiban tolva, meghatódva mondta nekünk: itt jön Fél Dénes a családjával! Milyen példás családapa vált belőle! Apánk nemsokára

meghalt, már nem érte meg, hogy Dénesnek és Irénnek még két lánya született, Irénke és Ibolyka. Dénes és Irén családja az eddig együtt eltöltött 41 év alatt három gyermekükön kívül két vővel és öt unokával gyarapodott.

Kívánunk nekik hosszú, szeretetben, családi körben megélt életet.

(A képen nt. Lévai Attila megáldja Fél Dénes és Irén házasságát a 25. évfordulóján.)

A sors úgy hozta, hogy évtizedekkel később Irén lett a segítőm. Sokat beszélgetünk, de nemcsak vele szeretek beszélgetni, hanem férjével, Dénessel is. Dénes legkedvesebb témája megismerkedésük története. Megengedték

nekem, hogy ezt megosszam másokkal. Egyszerű és szép, mint az itteni szorgos emberek élete.

1976-ban Dénes búcsúi bálba tartott barátjával, Bódis Józseffel-Bozsóval. A kultúrház előtt a villanyoszlopnál megláttak két leányt. Az egyiket ismerték. Odamentek hozzájuk, köszöntötték őket és hívták, menjenek be velük a bálba. Az ismeretlen leány szégyenlősen nézett lefelé, haza akart menni. Dénes sűgva kérdezte a másikat, hogy ki ez a szelíd leány? Csicsói? Nem ismered az Irénünket? Válaszolt hangosan Edit. Ő az én nővérem! Dénes és Irén nem ismerték egymást, de még nem is hallottak egymásról, bár mindketten csicsóiak voltak, mert ahogy írtam, a falu két különböző végében éltek. A lányok hosszas rábeszélésre bementek a bálba, Irén és Dénes szerényen üldögéltek egymás mellett, majd amikor Irén haza akart menni, Dénes megkérdezte, hazakísérheti-e. Irén megengedte.

Dénes 28 éves volt, nősülési korban, megtetszett neki a 19 éves szelíd leány, úgy ítélte meg, Irénke épp hozzávaló. Aztán pár napjára Dénes bátorságra kapott és elment Szépék házához. Nem mert bemenni, de Eszti néni, Irén anyja éppen kint volt az udvaron, megkérte őt, hogy küldje ki Irénkét. Eszti néni azt válaszolta, hogy nem illő a leánynak kimenni a fiatalemberhez a kapuba, hanem Dénes menjen be hozzájuk. Dénes kicsit megijedt amiatt, hogy majd miről fognak beszélgetni, de bement. Aztán megeredt a nyelve. Így kezdett járogatni Irénkéékhez, sétálni, néha pedig bálba vitte választottját. Karácsony másnapján megtartották a kézfogót. Irén bal kezének gyűrűsujjára jegygyűrűt húztak. A következő évben pedig összeházasodtak, a jegygyűrűk átkerültek a jobb kézre. Lakodalmuk hagyományosan sátoros volt, cigányzenekarral. Irén mályvaszínű pöttyös menyecskeruhájához kendő – bekötötték a fejét – és kötény is tartozott. A lakodalmukban Mészáros Pálné Bődök Sári néni volt a főszakács, a sütés-főzést irányította. Sári néni először is megkérdezte, hány vendégre – ebből hány férfire, hány nőre és gyerekre – kell főzni, majd e szerint kiszámította a nyersanyagok mennyiségét, valamint a porciók, sütemények, torták stb. számát. Számolt az esküvő előtti vendégekkel, a vendégek útravalójával, de még a „tátogatók” megkínálásával is. Pazarlás mégsem volt, semmi nem ment veszendőbe. Az ügyes szakácsnőnek az ízek és tálalás mellett ezekre is nagy figyelmet kellett fordítania.

Megemlékezés a 25. házassági évfordulóról 1981-ben a községházán.

Németh Katalin (József „lemaradt” a képről), Szép Dénes és Eszter (Irén szülei), Misák Lajos és Margit.

Kollár József (cselló) és Irma, Benkóczi Imre és Juliska.

Molnár Imre és Zsófia, Klánik Benő és Jolán.

Irén szüleinek is volt jegygyűrűjük, de ahogy a legtöbb férfi akkoriban, Dini bácsi sem viselte, mert zavarta volna a munkavégzésben. Eszti néni a gyűrűn kívül jegykendő is kapott, egy virágmintás, rózsaszín krepp kendőt.

Nagy Amália, 2018. július 14.

Koczkásné Mészáros Ágnes mérnök (Füss):

Gyerekkoromban még sok esküvő volt, sőt minden esküvő előtt három vasárnapon a misén kihirdette a plébános úr a házasulandókat, hogy ha valaki tud esetleg valami akadályról, ami a házasságot lehetetlenné teszi, akkor azt jelentse a plébánián. Később már csak egyszer hirdette ki és a végén úgy mondta, hogy hirdettetnek először, másodszer és harmadszor. A hirdetés szövegére nem emlékszem, de az esketés 7/ Nagy Amália az esküvőkről

szövege, amit a pap után mondtak el a házasulandók mondatonként, Füssön (és biztosan Csicsón is) a következő volt: Isten engem úgy segéljen, nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei, hogy a jelenlevő XY-t szeretem. Szeretvén magamhoz veszem feleségül, Istennek rendelése szerint, az anyaszentegyház szokása szerint és hogy őt el nem hagyom holtomiglan, holtáiglan, semmiféle viszontagságában, Isten engem úgy segéljen! Erre kórusban mondta az összes jelenlevő a templomban: Segélje az Isten! A menyasszony szövege: Isten engem úgy segéljen, nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei, hogy a jelenlevő XY-t szeretem. Szeretvén hozzámegyek feleségül, Istennek rendelése szerint, az anyaszentegyház szokása szerint és hogy őt el nem hagyom holtomiglan, holtáiglan, semmiféle viszontagságában, Isten engem úgy segéljen! Segélje az Isten – mondták kórusban a szertartáson résztvevők. A templomi esküvőn általában részt vett a falu apraja, nagyja, ez nekünk gyerekeknek óriási élmény volt. Pedig akkor nem adtak süteményt a templom előtt, csak a lakodalmas háznál esetleg vacsora után. Ezt hívták tátogatásnak, ahol a kitartóbbak hajnalig voltak, sokszor jobban mulattak, mint a vendégek.

Nagymamám (1876–1959) kb. 1897-ben esküdhett nagyapámmal (1873–1954). Esküvői ruhájának a szoknyarésze az ötvenes évek elején még megvolt, jó minőségű sötétbarna szövet, fekete vékony béléssel. Persze már nem hordta.

Szalai Mária emlékei

Az én emlékeim az 1950-es évek második feléből valók.

Az udvarlással kezdeném. Abban az időben a legények és a leányok még vasárnap misére jártak a templomba. A mise végén a templom előtt várták a legények a leányokat. Itt már szemezgettük egymást. Délután pedig a kocsmá udvarán találkoztunk, ott mi, lányok, gramofonzenére táncolgattunk, majd felbátorodva a fiúk is bekapcsolódtak, és felkérték táncolni a kiszemelt leányt. Ezeket az alkalmakat hívták kacsabálnak. (Ilyesmik régebben is voltak, pl. az Alsó utca végén, a Cigány-tónál, az ott összeverődött fiataloknak az ott lakó cigányok húzták a talpalávalót. – N. A.) Itt zajlottak a nagy ismerkedések! Ha a legény többször felkérte ugyanazt a lányt, akkor már érezhető volt, hogy van köztük valamilyen vonzalom. A fiú megkérdezte a leányt, hogy hazakísérheti-e. Ha a lánynak is tetszett a fiú, akkor megengedte. Egy-két hazakísérés után az udvarlásra is rákérdezett. Ha a leány igent mondott, akkor a szüleitől is engedélyt kellett kérni az udvarláshoz. Ha a szülők rábólintottak, akkor a legény eljárhatott a lányos házhoz kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap. Ezek voltak Csicsón a legényjáró napok. Ezek az udvarlások először a szülő jelenlétével voltak, majd ha az udvarló viselkedését megfelelőnek találták, akkor már gyakrabban maradhattak együtt, akár este 10 óráig is vagy elmehettek Keserű bácsi mozijába az estéli előadásra. Ez az időszak egy-két évig tartott. Azután a fiatalok először egymás között beszéltek meg, majd a szülőktől is megkérdezték, hogy összeházasodhatnak-e, és megbeszélték az esküvő időpontját. Ha a szülők is egyetértettek, az ifjú jegyesek – mert ez már az eljegyzés után volt – bejelentkeztek az egyházukhoz tartozó lelkésznel. A községházán is be kellett jelentkezni, mert csak a polgári esküvő után lehetett templomban esküdni. Nálunk, katolikusoknál (akkor és azelőtt a reformátusoknál is – N. A.) az esküvő előtti három vasárnapon, a szentmise után a pap kihirdette a házasulókat, vagyis közzétette a házasságkötési szándékukat. A jegyespárnak oktatásra kellett járni (nemcsak a katolikusoknak, hanem a reformátusoknak is – N. A.), ez a katolikusoknál abból állt, hogy a plébános úr elmondta: szeretni kell egymást életünk végéig, születendő gyermekeink Isten adományai, neki köszönjük meg, és aszerint neveljük őket. Ne hagyjuk el szüleinket, tiszteljük őket, és betegségükben, idős korukban támogassuk és ápoljuk őket halálukig. Most már egymás testéhez is közötk van, mondta.

Elérkezett a nagy nap! Délelőtt a polgári esküvőre a községházára a tanúkkal mentünk. Délután volt a templomi esküvő. A miénk szűk családi körben zajlott. Fehér ruhába öltöztettek, egy rokon leányka volt a fátyolvívó. A menyasszony, a vőfély, a vőlegény és öt-hat koszorúleány, és a többi násznép után,

cigánybanda-kísérettel indultunk az esküvőre. Nálunk a muzsikások Rovács Ignác és a Koller testvérek, Béla és Ferenc voltak.

Még mindig fájó emlékem, hogy férjem apja már nem élt, édesanyja pedig nem jött el az esküvőre, de testvérel ott volt a „leskelődők” („tátogatók”) között.

Édesapám kísért az oltár elé, már ott állt a vőlegény, és a pap köszöntött minket. Előadta az ilyenkor szokásos szent beszédek, megáldotta és megszentelte a tálcán fekvő gyűrűket, majd ezeket egymás ujjára húztuk. Végül a tisztelendő úr, kezében égő gyertyát tartva, a templomajtóhoz kísért minket, minden jót kívánt, kezet fogott velünk és Isten nevével elbúcsúzott tőlünk.

Az esküvői menet élén, cigányzene kíséretével indultunk az új életünk felé. Odahaza a szakács néni kezembe adott egy tányért, a földhöz kellett vágnom, a cserepeket ifjú férjemnek kellett összesöpörni. A terített asztalhoz ültünk, középen mi ültünk, az ifjú pár, körülöttünk a szülők és a testvérek. Finom, házi készítésű, vékony metélttel főzött tyúkhúslevest ettünk, mert – így mondták – annak varázsereje van. A közeli rokonok hozták a tyúkokat, belőlük készült a leves, ahhoz pedig főtt húst, zöldségeket adtak. A finom tarhonyát már egy héttel a lakodalom előtt elkészítették és szárították. Nyáron a leves után tömött hízókacsa és hízóliba volt krumplival, savanyúsággal, téli időszakban disznót vágtak, sült húsokat, kolbászt, hurkát tálaltak fel. Édességnek nem sütöttek nagy dolgokat, meggyes-mákos rétest, lekvárral töltött kevert piskótát szolgáltak fel. Bort a vőlegénynek és családjának kellett hozni. A vacsora alatt a zenészek már muzsikáltak, voltak, akik már jókedvükben daloltak, szép, régi nótákat. Éjfélkor ellopták a menyasszony cipőjét. A násznagyoknak kellett jó pénzért kiváltani. Addig a menyasszony nem táncolhatott.

A lakodalom után a férj barátai nótaszóval kísérték az ifjú párt az új otthonába.

*Viszik már a menyasszonynak az ágyát,
Eltörték a nyoszolya négy lábát.
Addig asszony nem fekszel az ágyba,
Míg meg nem lesz a nyoszolya négy lába.
Megvan már a nyoszolya négy lába,
Gyere asszony, feküdj be az ágyba.
Rakd a lábad V betű formába,
Hadd ropogjon a nyoszolya négy lába.*

A képen Kovács Erzsébet és Kosár Nándor esküvői menete 1959-ben.

Még szeretnék néhány dolgot leírni emlékeim végére.

Az udvarlás nem volt mindig felhőtlen. Ahol a

legény apja több holdas gazda volt, ott nem látták szívesen az egyszerűbb, szegényebb családból való leányt. És így volt fordítva is. Ez okból sokszor viszály keletkezett a családok között, amely többnyire azzal végződött, hogy szétválasztották a párokat. A valláskülönbség is szétválasztó tényező lehetett. Nem volt kívánatos, hogy református kerüljön a katolikus családba, és viszont.

Utólag még az éjjeli zenéről írnék, amely az udvarlás része volt. A legény, barátaival a leánynak, annak ablaka alatt, szép nótával kedveskedett. A leány, ha jó szívvel fogadta, azt az ablakába kitett égő gyertyával jelezte. Ekkor a legények egy-két üveg bor mellett kicsit még mulattak a leány édesapjával, majd illedelmesen elköszöntek az édesanyjától és a leánytól.

Ezzel a nótával kéredzkedtek be:

*Nyisd ki babám az ajtód,
Csendesesen, mert meghallják a szomszédok,
Nyisd ki babám az ajtód,
Csendesesen, mert meghallják a szomszédok!*

*Ha meghallják, hadd hallják,
Úgyis tudja már a világ,
Hogy én téged szeretlek,
Hogy én téged soha el nem feledlek!*

Szalai Mária, 2018 augusztusa

Vida Eszter emlékei

1980-ban kezdtem lakodalmakba sütni-főzni. Itthon megrendelésre már előtte is készítettem tortákat és süteményeket. Lányaim ez idő tájt mentek férjhez, így az ő lakodalmukat is én sütöttem és főztem ki.

Előtte falunkban hosszú éveken keresztül özvegy Mészáros Pálné, Sári néni süttött- főzött a lakodalmakban. Néha én is segítettem neki. Ebben az időben a helyi földműves szövetségben voltam szakácsnő. Sári néni ekkor már idős volt és fáradt, s szeretne volna ha valaki továbbviszi a munkáját. Mivel úgy látta, hogy én jól csinálom, megkért, hogy én folytassam, vállaljam el a lakodalmak sütését-főzését. Ekkor kezdem el már önállóan a lakodalmakban sütni-főzni.

A lakodalom hetében a lakodalmas háznál dolgoztunk. Már kedden megkezdtük a szárazsütemények elkészítésével, majd a vágott süteményeket és tortákat sütöttük meg. Csütörtökön készítettük el a főzött krémeket és krémeztük a süteményeket, tortákat. A torták díszítése, a sütemények felszeletelése pénteken történt. Természetesen az egész hét folyamán volt segítség a kréme, habok keveréséhez és a mosogatáshoz.

A tyúkok és csirkék pucolását is csütörtökön kezdtük el. Pénteken kora reggel megtörtént a disznóvágás, majd elkészítettük a húsokat szombatra, s kolbászt, hurkát, májast töltöttünk. Szombaton, korán reggel a kultúrházba hurcolkodtunk a katlanokkal, az edényekkel és a főznievalókkal. Felszeleteltük és bepaníroztuk a húsokat, majd felraktuk a katlanba a levesnek a tyúkokat. Sokáig főttek, mivel lassan kellett főzni, nehogy zavaros legyen a leves. Mindig volt valaki, aki felügyelte, nehogy erősen forrjon. Miközben főtt a leves elkezdtek sütni a pecsenyét, tölteléket és fasírtot.

Délután a násznép a kultúrházban gyülekezett, ahol a lakodalom a közös uzsonnával vette kezdetét.

Uzsonnára sült kolbászt, májast, hurkát, sült húst és fasírtot tálaltunk kenyérral és uborkával. Az uzsonnát követte az esküvői szertartás. Mikor a násznép elindult a templomba, leszedtük az uzsonna maradékát és megterítettük az asztalokat. A vacsorát este 7-8 óra körül tálaltuk.

A vacsora tyúkhúsleves, sült tyúkhús, sült csirke, tarhonya, rizs, rántott húsook disznó-és csirkehúsból, majonézes krumplisaláta és uborka volt.

Tíz órakor kerültek az asztalra a torták és a sütemények. Éjfél és egy óra között tálaltuk fel a töltött káposztát vagy vadast knédllivel és frissen rántott húst. A knédllit még péntek este elkészítettem.

Hajnalban töltött húst és frissen rántott húst szolgáltunk fel.

A lakodalomban elfogyasztott italokról a vőlegény családja gondoskodott. Fontos volt a jó bor, de a pálinka is kelendő volt.

A vendégek gyakran reggelig mulattak, ettek-ittak az ifjú pár egészségére.

Lakodalmak régen

Édesanyám, özvegy Beke Gyuláné 1936-ban ment férjhez. Tőle tudom a régi lakodalmi ételeket. A lakodalmak ebben az időben nem voltak olyan gazdagok, nem volt olyan nagy készülődés, mint amilyenek később voltak.

A lakodalmakat a leányos háznál tartották. Az udvaron nagy sátrat húztak fel, így volt elegendő hely, lehetett táncolni és mulatni a cigányzenére.

A vacsora tyúkhúsleves, rántott hú, tarhonya és burgonya volt, éjfélkor pedig paprikáscsibe nokedllivel. Sütemény helyett cipófánkkal, túró- és mákosrétesel, tepertőspogácsával kínálták a násznépet. A kulcsos elmaradhatatlan eledele volt a régi lakodalmaknak. Ez egy kelt tésztából készült perecszerű kalácsféleség.

A násznép evett, ivott, mulatott a jó cigányzenére.

Községünkben szokás volt a „leselkedés”. A falubeliek késő este eljöttek a lakodalmas házhoz és gratuláltak az ifjú párnak. Előfordult, hogy az utcán táncoltak a jó zenére. Az örömanya kivitt egy nagy tál kulcsost az utcára és körbekínálta a leselkedőket. A házigazda bort kínált nekik. A lakodalom hajnalig tartott.

Özvegy Vida Sándorné Beke Eszter, 2018. október 10.

2007 áprilisa, sütőverseny Csicsón.
Vida Eszti néni az egyik díjazott a zsűri elnökével és Földes Csaba mérnökkel, polgármesterünkkel.

2007 áprilisa, sütőverseny Csicsón. Özvegy Mészáros Pálné Bödők Sári néni (1919–2012), tiszteletbeli zsűritag, a zsűri elnökével és a szintén díjazott Győriné Komjáthy Zsuzsával. Győriné cukrásznak tanult. A falu csodájára járt tortájának, mely a csicsói kastélyt formázta és amelyet fiatal lányként sütött. Ő az iskolakonyha vezetője.

További képek itt találhatóak, az Esküvői albumban:

<https://photos.app.goo.gl/wuvYHJZxFajXbizM2>

Ifjú Szabó János („pék Jancsi”) péknek tanult, egy ideig dolgozott a csicsói pékségben. Innen kapta ragadványnevét. A citerazenekarban apja mellett, gyermekként köcsögdudán játszott. Fialat korában vőfélyeskedett, vagy ahogy itt mondják, vőfény volt sok lakodalomban. Számos verset gyűjtött ebből a korból. Ezeket a verseket a fejében őrzi, kérésünkre elkezdte füzetbe írni őket. Az elsőket átírtam, utána azonban már nem kaptam újabbakat.

Az írott versek nem hatnak úgy, mint mikor ő adja elő őket, élvezetesen, teljesen átélve, mindig másképp, hogy meg ne unjuk.

- A szomszédék Pistája, mikor kiült a házunk elé az utcára pipázva, ahogy ült a kispadon, mit is vett a csalafinta fejébe! Hallja Pista, hogy még mit nem akarna, hogy én maga mellé üljek a padra! Dehogy ülök, nem ülök én maga mellé a padra! Melléje? Ha akarja, beülök az ölébe.
- *A képen: Szolgálják fel a lakodalomban az ételt. Nagyné Ádám Éva, Szoboszlayné Ádám Zsuzsa,*

Szoboszlay Vince (Beke Zsuzsanna Ádám Mariska lányának és Keszezh Imrénék (Tany) a lakodalma)

- Mélyen tisztelt vendégsereg, egypár szóra kérem. Egymáshoz tiszta, hű szeretettel áldd meg a menyasszonyt és párját, kik az indulást már alig várják. Mielőtt indulnánk az esküvői

útra, szenteljünk néhány szót a búcsúszóra. Immár a búcsúnak most léssen kezdése, legyünk csendességben, amíg léssen vége. Drága jó Istenem, mikor hozzátok beszélek, szívemen akkor nagy fájdalmat érzek. Hisz nektek köszönhetem, hogy e földön élek, fölneveltetek, hálát adok néktek. Isten rendelése, hogy tőletek elváljak, választott férjemmel külön úton járjak. Csak azért az egyért könnyörgök tenétek, tartsátok meg irántam a szeretetet. Drága jó szüleim, Isten veletek!

- Ahol vígan vannak legények leányok, én oda bejárok. Apám kántor volt, öregapám kefekötő, a jó bort a hordóból itta mind a kettő. Ha az én gégémnek is csak egy csepp melléfolyna, sírjában mindkettő rögtön megfordulna. Én Jó Istenem, ezt az embert vegyed kegyeidbe, mert életében a csizmáján sem tűrte a vizet. Száz akós nagy hordó legyen borral telve, ha megunom életem, abba füljek bele. Aztán ahogyan dukál, Szent Péter öcsém a kapuban szalutál. De most már elég ennyi az egészségből, nem akarok hozni sokat a sütetből. Megszédült a fejem, forog vélem az egész világ. Tisztelt vendégsereg, kívánok jó mulatást.
- Mikor Noé apánk Isten parancsára ment fel a bárkára, minden madárból vitt fel magával, de azt az egyet nem felejtette, hogy a szőlőtőkét ki nem felejtette. Hisz néki köszönhetjük, hogy isszuk e jó nedűt, amitől az erőnket nyerjük. Nosza hát uraim, töltsünk a pohárba, igyunk egészséget az ifjú párra!
- Ide figyeljen most minden becsületes! Ez a zsenge kis malac még csak három hetes, de meggyilkolták, rettenetes. Gyere kismalackám egy búcsúszóra. Hamar eljött neked a végóra. Tisztelt

vendégsereg, metéljék apróra, utána egy darab nekem is jó volna/ utána egy darab jusson a vőfényúrnak.

Pár sort írnék a gyerekágyas asszonyokról.

Komatál: egy egész tyúkot levesnek megfőztek. Majd megpirították a húsát. Főtt krumpli és paradicsomszószt járt hozzá és koszorúba tekert mákos rétes. A komatálat gyerekágyban fekvő kismamának és a családjának: nagyobb gyerekeinek, férjének vitték.

Egyházkelés vagy avatás: a gyermekágyból felépült nőnek és gyermekének első látogatása és megáldása a templomban. A gyermekágy általában 6 hétig tartott, de az egyházkelést már a szülés után 12–14. napjára megejtették, sőt elég gyakran még ennél korábban is. Ennek az az oka, hogy e templomlátogatás előtt az anyának még a ház körül sem szabadott mutatkoznia. Édesanyám nővérem születésekor, 1956 novemberében még a szülői házában lakott. Ekkor megtehettem, hogy csak koraszülött gyermekével foglalkozzon. Igaz, tél volt, kint nem volt munka. Apám segítette. Mi a húgommal már apai nagyszüleink házában születtünk. Anyánkat egy-két héttel születésünk után nagyanyánk, az anyósa elküldte a templomba, hogy utána már mehesse kapálni a határba. Szoptatni haza kellett járnia.

Az egyházkelés szokása a szülő nőket védte, hogy legalább pár napig pihenhessenek. Azonban volt eset, mikor az asszonynak a szülés után rögtön fel kellett kelni, hogy főzzön a családnak. Ilyen esetekben gyakran a segítőkész bábasszonyok – persze nem mindegyik, hisz nem volt kötelességük – nemcsak az anyát és gyermekét tették tisztába, de pár napig még főztek is a gyermekágyas anyának és családjának.

Valamikor, nem is olyan régen, a kisgyermeket gyalogosan vitték végig keresztelni a templomba. A menet élén a bábasszony haladt a kisbabával a karján, vele mentek a szülők – az anya, ha már az egyházkelés után volt – és a keresztszülők. A többi rokon a templomban várta őket. Erre az alkalomra a kisbabát keresztelőpólyába rakták és takaróval letakarták, ezt kölcsönbe is kaphatták. Décsiné Etel néni bábasszonynak volt rózsaszínű és kék takarója. A templomajtónál a keresztszülők átvették a gyermeket. Amikor a kisbabát hazahozták a keresztelésből, a keresztanya ezekkel a szavakkal lépett a házba: Angyalt vittünk, bárányt hoztunk. Szülei öröme, egyházunk dicsőségére!

Nagy Amália, 2018. május 14.

A polgári esküvő bevezetésének rövid története

A házasság szentsége a katolikus egyházban és az ortodox egyházakban az úgynevezett hetedik szentség, amely – az egyházi tanítás szerint – a férfi és nő életközösségét megszenteli: a házasság lényegi sajátossága e szerint az egység és a felbonthatatlanság.

Valamifajta házasságkötésre majd minden társadalomban létezik lehetőség. Történelmét elég jól visszakövethetjük, mert ezt a kapcsolati formát törvényekkel, okmányokkal mindenütt jól rögzítették.

A legtöbb rögzített forma szerint a házasság férfi és nő közötti szövetség, mely egy életre szól, legfőbb célja pedig utódok nemzése és felnevelése.

Hazánkban évszázadokon keresztül a katolikus egyházjog területébe tartozott a házasság jogintézményének szabályozása. A reformáció elterjedésével azonban jelentősen megnőtt a protestánsok száma, és ez nagyban befolyásolta a házassági jog alakulását.

Magyarországon a polgári házasság eszméjét II. József magyar király fogalmazta meg először, 1786-ban kiadott házassági pátensében. A házassággal kapcsolatos jogalkotás azonban 1894-ig elsősorban a vegyes házasságok szabályozásával foglalkozott, különösen a házassági perekben való ítélezés és a vegyes házasságból született gyermekek vallásának kérdése kerül e rendelkezések középpontjába.

A házassági jogi törvényjavaslatot 1889-től 1893-ig tárgyalta az országgyűlés. A képviselőház egységes házassági jogot szorgalmazott, amelynek alapja a kötelező polgári házasság bevezetése.

A polgári házasságról szóló, 1894. évi XXXI. törvénycikk szentesítésére 1894. december 9-én került sor az egyházpolitikai reform keretében benyújtott többi törvénnyel együtt. A törvény hatályba lépése után a házasságot csakis az erre illetékes polgári hatóságok előtt lehetett megkötni.

A házasságot a modern polgári állam jogrendje alapvető intézményének tartották. Egyházi vonatkozásaival együtt polgári szerződésnek is tekintették, amelynek jogi szabályozása így az állam fontos feladata. A polgárok jogegyenlőségének érvényesítése miatt is szükséges volt, hogy a sokféle felekezeti házasságjog helyett egységes állami szabályozás érvényesüljön.

A házassághoz gazdasági és jogi következmények fűződnek, a házasságjog szerint a család a társadalom alapja. Alapvető társadalmi intézmény, ezért előírások szabályozzák, milyen feltételekkel lehet azt megalapozni. A házasság a házasságkötés jogi cselekményével lép életbe. Ennek során a házasulandók anyakönyvvezető, illetve vallásuk szerinti pap előtt frigyre lépnek. Ehhez szükség van a „tanúk” aláírására is, mind a nő, mind a férfi részéről.

A házasság a polgári házassági jog szerint megszűnik az egyik házastárs halálával vagy bírói felbontással.

A 2005-ben hatályba lépett 36/2005 számú, új családjogi törvény szerint Szlovákiában egyaránt érvényes az anyakönyvi hivatal vagy valamelyik egyház megbízott képviselője előtt lebonyolított szertartás is.

Internetről tallózva.

Esküvő, római katolikus szertartás szerint:

Eskü szövege:

(Ha az egyik fél nem katolikus, a zárójelbe tett rész elhagyható.)

Pap: Most pedig, ősi magyar szokás szerit, esküvel is erősítsétek meg azt, amit az imént egymásnak ígértetek! Tegyétek ujjatokat a feszületre, és mondjátok utánam az eskü szavait! (Vagy olvassátok fel az eskü szavait): Isten engem úgy segítjen, (Nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei), (csak a vőlegény) hogy a jelenlévő/téged N.-t szeretem/szeretlek, szeretetből vettem feleségül (csak a menyasszony) hogy a jelenlévő/téged N.-t szeretem/szeretlek, szeretetből mentem hozzá feleségül Isten rendelése szerint, (az Anyaszentegyház törvénye szerint), és hogy őt el nem hagyom holtomiglan-holtáiglan semmiféle bajában. Isten engem úgy segítjen!

Mózes Gyula plébános úr ajánlása alapján az internetről másolva.

A teljes írás: <http://csicso-nagy.uw.hu/fo-o-Csicso-NAGY-A/eskuvo/eskuvo-katolikus.pdf>

Református eskütétel:

Az esküforma sok száz esztendő múltára tekint vissza a magyar keresztyén egyház(ak)ban.

Az eskü szövege:

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt / Szeretetből megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűrök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

Internetről másolta Nagy Amália, 2018. május 16.

A teljes írás: <http://csicso-nagy.uw.hu/fo-o-Csicso-NAGY-A/eskuvo/eskuvo-reformatus.pdf>